

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД, ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ,
ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙДЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ**

.... оны ... сарын...өдөр

Дугаар

Улаанбаатар хот

Төлөвлөгөө батлах тухай

Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын 6.5.2 дах заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө” /2017-2020/ -г нэгдүгээр, “Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-ний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах техникийн ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
2. “Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-ний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, жил тутам үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хамтран хэлэлцэж байх арга хэмжээ авахыг Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга /Д.Очирбат/, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга /Л.Баяртулга/ нарт тус тус үүрэг болгосугай.
3. “Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-г хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг байгууллагынхаа төсөвт тусган хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авахыг эрүүл мэндийн болон хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын дарга, захирал нарт даалгасугай.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ,
ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД

А.ЦОГЦЭЦЭГ

П.СЭРГЭЛЭН

Эрүүл мэндийн сайд, Хүнс
хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын
хамтарсан ... оны ...сарын ...өдрийн
.... дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

**“Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үйл
ажиллагааны төлөвлөгөө”-ний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах
техникийн ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн**

А. Эрүүл мэндийн салбарын техникийн ажлын хэсэг

Ажлын хэсгийн ахлагч: Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн
дарга

Ажлын хэсгийн дэд ахлагч: ЭМЯ-ны Эм, үйлдвэрлэл, технологийн газрын
дарга

Нарийн бичгийн дарга: ЭМЯ-ны Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, үйлдвэрлэлийн
хэлтсийн Эмийн сонголт, бүртгэл, зохистой
хэрэглээний асуудал хариуцсан мэргэжилтэн

Гишүүд: ЭМЯ-ны Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, үйлдвэрлэлийн
хэлтсийн дарга

ЭМЯ-ны Тандалт, шуурхай удирдлагын хэлтсийн
дарга

ЭМЯ-ны Нийгмийн эрүүл мэндийн газрын
БЗДХ/ДОХ/Сүрьеэгийн асуудал хариуцсан
мэргэжилтэн

ЭМЯ-ны Эмнэлгийн тусламжийн газрын
Халдварт өвчний тусламж үйлчилгээний
асуудал хариуцсан мэргэжилтэн

Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн
тандалт эрхэлсэн дэд захирал

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн ерөнхий
захирал

МХЕГ-ын Эрүүл мэнд, боловсрол, соёлын
хяналтын газрын дарга /зөвшилцсөнөөр/

Монголын эмзүйн байгууллагуудын нэгдсэн “Эм”
холбооны ерөнхийлөгч /зөвшилцсөнөөр/

Б. Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын техникийн ажлын хэсэг

Ажлын хэсгийн ахлагч:	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
Ажлын хэсгийн дэд ахлагч:	ХХААХҮЯ- ны Мал аж ахуйн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга
Нарийн бичгийн дарга:	ХХААХҮЯ- ны Мал аж ахуйн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын Малын эрүүл мэнд, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн
Гишүүд:	Улсын мал эмнэлэг, ариун цэврийн төв лабораторийн хүнсний аюулгүй байдал, үлдэгдлийн хяналтын тасгийн эрхлэгч Мал эмнэлгийн эмийн сорилт баталгаажуулалтын улсын лабораторийн захирал Мал эмнэлгийн үржлийн газар....

Эрүүл мэндийн сайд, Хүнс хөдөө аж
ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын
хамтарсан ... оны ...сарын ...өдрийн
.... дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралт

НЯНГИЙН ТЭСВЭРЖИЛТЭЭС СЭРГИЙЛЭХ САЛБАР ДУНДЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ (2017-2020)

1. ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Эмэнд нянгийн тэсвэржилт үүссэнээс иргэдийн эрүүл мэнд, эмчилгээ, оношилгоонд хүндрэл учруулж байгаа нь Монгол улсын хувьд ч анхаарал хандуулах шаардлагатай асуудлын нэг болоод байна.

Монгол улсын хүн амын дунд нянгийн шалтгаант халдварт болон үрэвсэлт өвчнүүдийн гаралт төдийлөн буурахгүй байна. Үүнтэй уялдан, эмийн эмчилгээн дэх антибиотикийн хэрэглээ жил ирэх тусам өсөн нэмэгдэж түүнийг дагалдан олон хүчин зүйлийн нөлөөгөөр эмийн гаж нөлөө ихсэх, цөөнгүй төрөл, зүйлийн нянгууд антибиотикт тэсвэртэй болж, нянгийн хоруу чанар нэмэгдэх нь эмийн эмчилгээний үр дүнд сөргөөр нөлөөлж байна.

Нөгөө талаас эмнэлгийн байгууллагуудын лабораторийн, нэн ялангуяа нян судлалын лабораторийн оношилгооны чадавхи сул, шинжилгээний хариу хурдан гарах боломжгүй зэрэг нь эмч нарыг нян судлалын шинжилгээнд өгөх ач холбогдлыг бууруулах үндэслэлтэй байна.

Түүнчлэн, эмч нарын эмийн жор бичилт хангалтгүй, эмийн сангууд эмийг жоргүй олгох үзэгдэл түгээмэл, жороор эм олголтод тавих хяналт хангалтгүй байна. Хүн амын дунд эмийн зохистой хэрэглээний ойлголт, хандлага төлөвшөөгүйгээс антибиотикийг өөрсдийн дураар эмийн сангаас авч, замбараагүй хэрэглэдэг буруу дадал байсаар байна.

Монгол улсын хувьд нийт эмийнхээ 70 орчим хувийг импортоор авдаг бөгөөд эмчилгээнд хэрэглэж буй эмийн 30 орчим хувийг нянгийн эсрэг үйлдэлтэй эм эзэлж байна. Нийт 35 орчим эмийн үйлдвэр үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 5 үйлдвэр нь тарилгын болон ууж хэрэглэх антибиотик үйлдвэрлэдэг.

Нянгийн эсрэг эмэнд тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлэх талаар цаашид антибиотикийг зөв сонгох, зөвхөн эмчийн жороор олгох хариуцлагыг дээшлүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагуудад эмэнд нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлэх, хянах тогтолцоог сайжруулах, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд, иргэдийн дунд нянгийн тэсвэржилтийн хор уршиг, сөрөг үр дагаврын талаарх мэдлэг, хандлагыг дээшлүүлж, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Манай орны хувьд 3 сая гаруй хүн амтай, малын тоо 60 гаруй саяд хүрээд байгаа ба малын гаралтай бүтээгдэхүүн, ялангуяа махыг хоол хүнсэндээ түлхүү хэрэглэдэг онцлогтой. Өнөөдөр мал аж ахуйн практикт 700 гаруй эмийг улсын бүртгэлд бүртгэн хэрэглэж байгаа. Малд хэрэглэсэн эмийн бодис малын биеэс бүрэн гадагшлаагүй байхад нь хүнсэнд хэрэглэснээс тухайн эмийн үлдэгдэл хүнсний бүтээгдэхүүнээр дамжин хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах эрсдэлтэй байна. Иймд хүнсэнд хэрэглэж буй малын бүтээгдэхүүнийг тухай бүр лабораторийн шинжилгээнд хамруулж, чанар, аюулгүй байдлыг хангах нь нэн чухал юм.

2. ҮНДЭСЛЭЛ

Антибиотикийн хэрэглээ, нянгийн тэсвэржилтийн тулгамдсан асуудлуудыг зохистойгоор шийдвэрлэхийн тулд юуны түрүүнд нянгийн эсрэг үйлдэлтэй эмийн зохистой хэрэглээний талаархи стратегийг дэлхий дахины орчин үеийн чиг хандлагатай уялдуулан тодорхойлох шаардлага тулгарч байна.

Дэлхий дахинд хурцаар тавигдсаар байгаа, эмнэлгийн тусламжийн чанартай холбоотой тулгамдсан асуудлуудын нэг нь эмийн бодист, ялангуяа антибиотикт тэсвэртэй болсон нян, цаашилбал эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдвар (ЭТҮХХ)-ын үүсгэгчидтэй оновчтойгоор тэмцэх явдал юм.

Манай оронд антибиотикийн зохисгүй хэрэглээ ихсэж, нянууд антибиотикт тэсвэржих үзэгдэл газар авч байгаа нь сүүлийн үед хийгдсэн судалгаануудын үр дүнгээс харагдаж байна.

Дэлхий дахинаа анхаарал татаж буй нянуудаас 3-р үеийн цефалоспоринд *E.Coli* 86/101 (85%), *K.Pneumonia* 87/99 (88%), *N.gonorrhoeae* 42/75(56%) Methicillin-resistant *S.aureus*(MRSA) 85/99(86%), *S.pneumonia* пенициллинд 67/97(69%), флорхинолинд typhoid биш *Salmonella* 68/91 (75%), *Shigella* spp 35/57 (61%) тус тус тэсвэржсэн байна. (ДЭМБ, 2014, Антибиотикийн тэсвэржилтийн тандалтын дэлхийн тайлан).

Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн нян судлалын лаборатори 1495 үүсгэгч илрүүлснээс *E.Coli*, *Citrobacter freundii* 100%, *Shigella* 80%, *Staphylococcus* 60%, *Streptococcus* 54% ампициллинд, *Staphylococcus* 15% ципрофлоксацинд, *Staphylococcus* 46%, *Streptococcus* 74% оксациллинд тус тус тэсвэржсэн байна. (ХӨСҮТ-ийн Нян судлалын лабораторийн 2014 оны тайлан).

Эдгээр нөхцөл байдлаас үүдэн, антибиотик эмчилгээний бодлогыг нарийн тодорхойлж, эмийн эмчилгээг нотолгоонд суурилан оновчтой явуулах, нянгийн эсрэг үйлдэлтэй эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, антибиотикт нянгийн тэсвэржилт үүсэх явдлыг ухаалгаар хянах шаардлага зүй ёсоор тулгарч байна.

Нотолгоонд суурилсан, нянгийн тэсвэржилтийн мэдээлэлд үндэслэн эмчилгээний удирдамж боловсруулах нь антибиотикийн зохистой хэрэглээг дэмжихэд чухал ач холбогдолтой.

Түүнчлэн хүний болон малын эмийн лабораторийн хүний нөөц, хүчин чадлыг сайжруулах, нянгийн тэсвэржилтийн дэлхийн сүлжээнд нэгдэн мэдээлэл солилцох хэрэгцээ бий болсон.

ДЭМБ-аас улс орнуудад “Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын үндэсний төлөвлөгөө”-г боловсруулж, дэлхийн нийтийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөтэй уялдуулан хэрэгжүүлэхийг зөвлөж байна.

3. ЗАСАГЛАЛ

Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх чиглэлээр эрүүл мэндийн болон хүнс, хөдөө аж ахуйн салбар тус бүрт техникийн орон тооны бус ажлын хэсэг ажиллана. Техникийн ажлын хэсгүүд жил бүрийн эцэст хамтран хуралдаж төлөвлөгөөний биелэлтийн явцыг хэлэлцэнэ.

Техникийн ажлын хэсгийн удирдамж:

- Холбогдох салбар, яам агентлагт үндэсний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангуулах
- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцыг хагас жил тутам хэлэлцэх
- Үндэсний төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд үнэлгээ хийх
- Шаардлагатай тохиолдолд тодорхой асуудлаар уулзалт хэлэлцүүлэг зохион байгуулах
- Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд техникийн дэмжлэг үзүүлэх

4. ЗАРЧИМ

Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын төлөвлөгөө нь үндэсний хэмжээнд төр, хувийн хэвшлийн хүний болон малын эрүүл мэндийн байгууллагад мөрдөгдөх бөгөөд оролцогч бүх тал буюу хүн, малын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд, төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдэд нээлттэй, тэдний оролцоог эрхэмлэсэн, хариуцлагатай байх үндсэн зарчимд үндэслэн дараах зарчмуудыг баримтлана:

- 4.1. нянгийн тэсвэржилт, ялангуяа антибиотикт нян тэсвэржихээс сэргийлэх үйл ажиллагаанд “Нэг эрүүл мэнд” хөтөлбөрийн хүрээнд салбар дундын оролцоог хангах
- 4.2. антибиотикт тэсвэржсэн нянгийн лабораторийн илрүүлэлт, тандалт судалгаа, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах замаар эмэнд нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх;
- 4.3. хүний болон мал эмнэлгийн бүх байгууллагад антибиотикийг жороор бичиж олгох хяналтыг дээшлүүлж, хүн амын дунд антибиотикийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх
- 4.4. нянгийн эсрэг эмийн зах зээлийн тандалт судалгааг тогтмол хийх замаар чанарын баталгаатай, нотолгоонд суурилсан эдийн засгийн үр ашигтай эмийн хүртээмжийг хангах
- 4.5. судалгаа, шинжилгээ, шинэ эм бэлдмэл, арга хэрэгслийг дэмжин нянгийн тэсвэржилттэй тэмцэх

5. ЗОРИЛГО

Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх салбар дундын төлөвлөгөөний зорилго нь антибиотик болон нянгийн эсрэг эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, нян эмэнд тэсвэртэй болохоос сэргийлэх, тандалтыг сайжруулах, нянгаар үүсгэгдсэн аливаа халдварын оношлогоо, эмчилгээг боловсронгуй болгож, эмнэлгийн тусламжийн чанар, үр дүнг дээшлүүлэхэд оршино.

Төлөвлөгөөнд дараах 6 чиглэлийн хүрээнд хийх үйл ажиллагааг тусгалаа. Үүнд:

1. Нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх засаглалыг бий болгон салбар дундын оролцоо, тогтвортой хөрөнгө оруулалт, үйл ажиллагааг хангах
2. Нянгийн тэсвэржилтийн оношилгоо, тандалт судалгааны чадамжийг сайжруулах
3. Халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулан, халдварын тархалтыг зогсоох
4. Нянгийн эсрэг эмийн чанар, аюулгүй байдлыг хангах
5. Хүний болон малын эрүүл мэндийн салбарт нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээг зохистой болгох
6. Иргэд, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний нянгийн тэсвэржилтийн талаарх ойлголт, мэдлэг, хандлагыг дээшлүүлэх, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх

6. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

	Үйл ажиллагаа	Он				Хэрэгжүүлэгч байгууллага	Хамтрагч байгууллага	Шалгуур үзүүлэлт
		2017	2018	2019	2020			
Чиглэл 1. Нянгийн тэсвэржилт /НТ/-ээс сэргийлэх салбар дундын хамтын ажиллагааг бий болгох, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох								
1.1	НТ-ээс сэргийлэх салбар дундын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах техникийн ажлын хэсэг байгуулах, хагас жил тутам үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хамтран хэлэлцэх	x	x	x	x	ЭМЯ ХХААХҮЯ	Үйл ажиллагаанд оролцогч байгууллагууд	Яамдад техникийн ажлын хэсэг байгуулагдаж үйл ажиллагаа нь тогтмолжсон байна.
1.2	Хүний болон малын эмийн зөвлөлөөс шинээр бүртгэгдэж буй болон бүртгэлээс хасагдсан нянгийн эсрэг эмийн талаарх мэдээллийг хагас жил тутам солилцох	x	x	x	x	Хүний эмийн зөвлөл Малын эмийн зөвлөл	ЭМЯ ХХААХҮЯ, ЭМХТ	Хүний болон малын эмийн зөвлөлийн уялдаа холбоо сайжирч, харилцан мэдээлэл солилцдог болсон байна.
1.3	Хүн болон малд хэрэглэх нянгийн эсрэг эмийг зөвхөн эмчийн жороор олгох хууль эрхзүйн орчинг боловсронгуй болгох, хэрэгжилтэд хяналт тавих	x	x	x	x	ЭМЯ, ХХААХҮЯ	МХЕГ	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуульд антибиотикийн зохистой хэрэглээний талаар бүлэг заалт, орж антибиотикийг жоргүй олгосон тохиолдолд эмч, эмнэлэг, эмийн мэргэжилтэн, эмийн санд хүлээлгэх хариуцлагын тогтолцоотой болно
1.4	НТ-ээс сэргийлэх төлөвлөгөөнд шаардагдах зардлыг тухайн жилийн төсөвт тусгах	x	x	x	x	Хэрэгжүүлж буй байгууллагууд	ЭМЯ, ЭЗСХ	Шаардагдах төсвийг харьяалагдах байгууллагын жилийн төсөвт тусгасан байна.
1.5	НТ-ээс сэргийлэх төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үнэлгээг хамтран хийх				x	ЭМЯ, ХХААХҮЯ	ЭМХТ,МЭҮГ	НТ--ээс сэргийлэх төлөвлөгөөний хэрэгжилтийнүнэлгээг холбогдох яамдын ХШҮДАГ хийсэн байна.
1.6	Нянгийн тэсвэржилтийн үндэсний чуулганыг 2 жил тутам зохион		x		x	Салбар дундын	ЭМЯ, ХХААХҮЯ,	Чуулганаар төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцыг дүгнэн, цаашдын

	байгуулж, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцыг дүгнэн, цаашдын хамтын үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох					ажлын хэсэг /СДАХ/	ДЭМБ, ДМАЭМБ	хамтын үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлсон байна.
1.7	Хүн, мал эмнэлгийн салбар дах нянгийн тэсвэржилтийн мэдээ, мэдээллийг цуглуулж, улирал тутам эргэж мэдээлэх тогтолцоог бүрдүүлэх	х	х	х	х	ХӨСҮТ, ЭМХТ, МЭҮГ, МЭХ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ	Хүн, мал эмнэлгийн салбар дах нянгийн тэсвэржилтийн мэдээллийг улирал тутам эрүүл мэндийн байгууллагад хүргүүлдэг болсон байна.
1.8	Үндэсний хэмжээнд нянгийн тэсвэржилтийн мэдээллийг нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх механизм бүрдүүлэх		х	х	х	ХӨСҮТ, МЭҮГ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, УМЭАЦТЛ, МЭЭСБУЛ	ХӨСҮТ, МЭҮГ-түндэсний хэмжээнд нянгийн тэсвэржилтийн мэдээллийг нэгтгэх ажлын байрыг бий болгож, үйл ажиллагааг хэвшүүлсэн байна.
1.9	Малын эрүүл мэндийн тухай хуульд мал, амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд эмийн үлдэгдэл хянах асуудлыг тусгах	х				ХХААХҮЯ	УМЭАЦТЛ, ТББ	Малын эрүүл мэндийн тухай хуульд мал, амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд эмийн үлдэгдэл хянах асуудлыг тусгасан байна.
1.10	Хүнсний бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангах ажлын хүрээнд малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд нянгийн эсрэг эмийн үлдэгдэл тодорхойлох үндэсний хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх		х	х	х	ХХААХҮЯ	МЭХ, ТББ	Хөтөлбөр батлагдаж, үйл ажиллагаанууд хэрэгжиж эхэлсэн байна. <i>Органик мал аж ахуй эрхлэх аюулгүй орчин бүрдэж эхлэнэ.</i>
Чиглэл 2. Нянгийн тэсвэржилтийн илрүүлэлт, тандалтыг сайжруулах								
2.1	Олон улсын болон ДЭМБ-ын нянгийн тэсвэржилтийн илрүүлэлт, тандалтын загвар гарын авлагад үндэслэн нянгийн тэсвэржилтийн илрүүлэлт, тандалтын үндэсний загварыг боловсруулах		х			ХӨСҮТ, МЭХ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ЗӨСҮТ, НЭМҮТ, ЭМХТ, ДЭМБ, ДМАЭМБ	Олон улсын удирдамж, ДЭМБ-ын НТ-ийн тандалтын гарын авлагад үндэслэн НТ-ийн илрүүлэлт тандалтын үндэсний удирдамжийг боловсруулсан байна.
2.2	Хүн болон мал эмнэлгийн нян судлалын лабораториудын антибиотик мэдрэг чанар, нянгийн	х	х	х	х	ХӨСҮТ, МЭХ	АШУҮИС, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар,	Нян судлалын лабораториудын антибиотик мэдрэг чанар, нянгийн тэсвэржилтийг тодорхойлох стандарт

	тэсвэржилтийг тодорхойлох стандарт ажиллагааны заавруудыг боловсронгуй болгож, хэрэгжүүлэх						хүн, мал эмнэлгийн нян судлалын лабораториуд, ОУБ	ажиллагааны заавруудыг боловсронгуй болгож, II, III шатлалын эмгэлгийн лабораториудад хэрэгжүүлсэн байна.
2.3	Олон улсын болон үндэсний удирдамжид үндэслэн антибиотикийн мэдрэг чанар тодорхойлох, нянгийн тэсвэржилтийг илрүүлэх, тандах сорилт туршилтын ур чадварыг дээшлүүлэх ажлын байрны болон зайн сургалтын материал боловсруулах, сургалт явуулах	х	х	х	х	ЭМХТ, МЭХ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, МХЕГ, ЗӨСҮТ, МЭҮГ, ААНБ, ШӨХТГ, Хүний болон мал эмнэлгийн лабораториуд, Их дээд сургууль, ДЭМБ, ДМАЭМБ	Сургалтын материал боловсруулж, лабораторийн мэргэжилтнүүдэд сургалт явуулсан байна.
2.4	Нянгийн тэсвэржилтийн тандалтын дэлхийн сүлжээ (GLASS, WHONET)-нд хүн болон мал эмнэлгийн нян судлалын лабораторийг хамруулах зорилгоор ДЭМБ-аас зөвлөх урьж, сургалт зохион байгуулах	х				ЭМЯ	ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ, МЭХ, НЭМҮХ, ЭМХТ, хүний болон мал эмнэлгийн лабораториуд	Хүний болон мал эмнэлгийн лабораторийн мэргэжилтнүүд сургалтад хамрагдсан байна.
2.5	Нянгийн тэсвэржилтийн тандалтын дэлхийн сүлжээ (GLASS, WHONET)-нд хүний болон мал эмнэлгийн лабораторийг хамруулж, мэдээллийг тогтмол солилцож, эргэн мэдээлэх үйл ажиллагааг хэвшүүлэх	х	х	х	х	ХӨСҮТ, МЭХ	Хүний болон мал эмнэлгийн лабораториуд, Сүрьеэгийн лаборатори, ЗӨСҮТ	НТ-ийн тандалтын дэлхийн сүлжээ (GLASS)-нд нэгдсэн, эмнэлгийн лабораторийн мэдээллийг тогтмол оруулдаг болсон байна.
2.6	Нянгийн тэсвэржилтийн WHONET үндэсний сүлжээг өргөжүүлэн аймаг, дүүргийн болон хувийн хэвшлийн эмнэлгийн лабораториудыг хамруулах	х	х			ХӨСҮТ, МЭХ	ЗӨСҮТ, Аймаг, дүүргийн болон хэвшлийн эмнэлгийн болон мал эмнэлгийн	НТ-ийн үндэсний сүлжээнд хувийн хэвшлийн, мал эмнэлгийн лабораторийг хамруулж WHONET-д тайлагнах үйл ажиллагаа тогтмолжсон байна.

							лабораториуд, ДЭМБ, ДМАЭМБ	
2.7	Нянгийн тэсвэржилтийн тандалтын дэлхийн болон үндэсний мэдээлэлд үндэслэн мал, амьтнаас хүний биед дамжин тархаж буй тэргүүлэх чиглэлийн тэсвэржсэн нянг шинэчлэн тодорхойлох	х				ХӨСҮТ, МЭХ, ЗӨСҮТ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ МХЕГ ДЭМБ, ДМАЭМБ	Мал, амьтнаас хүний биед дамжин тархаж буй тэргүүлэх чиглэлийн тэсвэржсэн нянг шинэчлэн тодорхойлсон байна.
2.8	Эмнэлгүүдийн нян судлалын лабораториудын дэд бүтэц, тоног төхөөрөмж, урвалж бодисыг үе шаттайгаар стандартын шаардлагад нийцүүлэн сайжруулах	х	х	х	х	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ	ЭМЯ, ОУБ	Аймаг, нийслэлийн нян судлалын лабораториудын дэд бүтэц, тоног төхөөрөмж, урвалж бодисыг үе шаттайгаар стандартын шаардлагад нийцүүлсэн байна.
2.9	Хүн, мал эмнэлгийн нян судлалын лабораториудыг үе шаттайгаар итгэмжлэлд хамруулах, ур чадварын сорил явуулах тогтолцоог бий болгох	х	х	х	х	ХӨСҮТ, хүн, мал эмнэлгийн лаборатори	НЭМГ, СХЗГ, МЭХ	Лабораториуд итгэмжлэгдсэн, ур чадварын сорил явуулах тогтолцоо бий болсон байна
2.10	Хүн, мал эмнэлгийн нян судлалын сонгогдсон лабораториудыг чанарын баталгаажилтын гадаад хяналтын хөтөлбөр /UKNEQAS, ECDC/ -т хамруулах	х	х	х	х	ХӨСҮТ, МЭХ, ЗӨСҮТ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ДЭМБ, ДМАЭМБ	Нян судлалын лабораториудыг чанарын баталгаажилтын гадаад хяналтын хөтөлбөрт хамруулсан байна.
2.11	Эмэнд тэсвэржилтийн тандалтын тогтолцоог сайжруулах зорилгоор сүрьеэгийн лавлагаа лабораторийн чадавхийг сайжруулах	х	х			Сүрьеэгийн лавлагаа лаборатори	ЭМЯ, Глобал сан	Сүрьеэгийн лавлагаа лабораторийн чадавхи сайжирсан байна
2.12	Сүрьеэ болон Рифампицины тэсвэржилтийг молекул биологийн түвшинд богино хугацаанд эрт илрүүлэх сүрьеэгийн лабораторийн тоог үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх	х	х	х	х	БОЭТ, аймаг, нийслэлийн сүрьеэгийн лаборатори	ЭМЯ, Глобал сан	Сүрьеэгийн илрүүлэлт болон Рифампицины тэсвэржилтийг молекул биологийн түвшинд богино хугацаанд эрт илрүүлдэг лабораторийн тоо
2.13	Антибиотикийн мэдрэг чанарыг түргэвчилсэн аргаар тодорхойлох		х	х	х	Улсын нэг, гуравдугаар	ЭМЯ, ДЭМБ	Богино хугацаанд антибиотикийн мэдрэг чанарыг тодорхойлох боломж бүрдэнэ.

	боломжийг судалж нэвтрүүлэх					төв эмнэлэг		
Чиглэл 3. Халдварын сэргийлэлт, хяналт (ХСХ) - ыг сайжруулах								
3.1	Эрүүл мэндийн салбарын ажилтнуудын ХСХ-ын мэдлэг, хандлага, дадлыг үнэлэх		х	х		Судалгааны байгууллагууд ТББ	НЭМҮХ, ЭМХТ ЭМЯ, ОУБ	Үнэлгээний дүн, зөвлөмж гарч, холбогдох байгууллагад хүргүүлсэн байна.
3.2	Халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах чиглэлээр эмч, мэргэжилтнүүдэд тасралтгүй сургалт зохион байгуулах	х	х	х	х	ХӨСҮТ, Их дээд сургууль	НЭМҮХ, ЭМХТ ЭМЯ, ОУБ	Ажлын байран дээр болон танхимын сургалтууд зохион байгуулагдаж, эмч нарын мэдлэг дээшилнэ.
3.3	Эрүүл мэндийн салбарын ажилтнуудад зориулсан нотолгоонд суурилсан ХСХ-ын мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны материал боловсруулах, хэвлэх, түгээх					НЭМҮХ, ЭМХТ, ТББ	ЭМЯ, ЭМСХХ-5 төсөл, АХБ, ДЭМБ	ХСХ-сургалт, сурталчилгааны материал боловсруулж, хэвлэж, түгээсэн байна
3.4	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой (ЭТҮХХ) голлох халдварын идэвхтэй тандалтын заавруудыг боловсронгуй болгож хэрэгжүүлэх	х	х			ХӨСҮТ, ЭМСХХ-5 төсөл	ЭМЯ, АХБ	2017 онд 8, 2018 онд 11 эмнэлэгт удирдамж батлагдаж мөрдөгдсөн байна
3.5	ЭТҮХХ-ын идэвхтэй тандалтыг эмнэлгүүдэд үе шаттайгаар нэвтрүүлэх	х	х	х	х	ХӨСҮТ, ЭМСХХ-5 төсөл	ЭМЯ,НЭМГ, АХБ	ЭТҮХХ-ын идэвхтэй тандалт эмнэлэгт нэвтэрсэн байна.
3.6	Эмнэлгийн тархвар судлаач эмч, ХСХ-ын ажилтны ажлын байрны тодорхойлолтыг боловсруулж батлуулах	х	х			ХӨСҮТ, эмнэлгүүд	ЭМЯ, АХБ, ДЭМБ	Эмнэлгийн тархвар судлаач эмч болон ХСХ-ын ажилтны ажлын байрны тодорхойлолт батлагдсан байна.
3.7	Халдварт өвчний тандалтын мэдээ, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоо бий болгох			х	х	ЭМЯ ЭМХТ ХӨСҮТ	НЭМХ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ	Халдварт өвчний тандалтын мэдээ, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоо бий болсон байна.

						ЗӨСҮТ		
3.8	Нянгийн тэсвэржилтийн оношилгоог хийж судлах			х	х	ЭМЯ ХӨСҮТ ЗӨСҮТ	МЭХ ОУБ	Судалгааны дүн.
3.9	Эмэнд тэсвэртэй нянгийн халдвартай үйлчлүүлэгчийг илрүүлэх, тандах бусдад халдвар тархахаас сэргийлэх арга хэмжээний зааврыг шинэчлэн боловсруулж, мөрдөх		х	х	х	НЭМҮХ, ХӨСҮТ	ЭМЯ, ДЭМБ, эмнэлгүүд	Заавар батлагдсан байна.
3.10	Эмнэлгүүдийн төвлөрсөн ариутгал, халдвар тараах өндөр эрсдэл бүхий тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл (дуран, амьсгалын аппарат г м)-ийн ариутгалыг стандартын шаардлагад нийцүүлэн сайжруулах	х	х	х	х	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	ЭМЯ, ЭМСХХ-5 төсөл, АХБ, ДЭМБ	Эмнэлгүүдийн төвлөрсөн ариутгал болон халдвар тараах өндөр эрсдэл бүхий тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн ариутгал стандартын шаардлагад нийцсэн байна.
3.11	Эрүүл мэндийн байгууллагад халдвараас сэргийлэх хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэн, халдваргүйтгэл, ариутгалын орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангах, эмнэлгийн хог хаягдлын сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх		х	х	х	ХӨСҮТ, эмнэлгүүд	ЭМЯ, аймаг, нийслэлийн ЭМГ	эмнэлгүүдийг халдваргүйтгэл, ариутгалын орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангаж, эмнэлгийн хог хаягдлын сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлсэн байна.
3.12	Мал эмнэлгийн салбарын ХСХ-ын удирдамжийг олон улсын удирдамжинд үндэслэн шинэчилж, мөрдөх	х	х	х	х	МЭХ, ТББ	ХХААХҮЯ	Мал эмнэлгийн салбарын ХСХ-ын удирдамжийг олон улсын удирдамжид үндэслэн шинэчлэн мөрддөг болсон байна.
Чиглэл 4. Нянгийн эсрэг эмийн чанар, аюулгүй байдлыг хангах								
4.1	Зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтыг шинэчлэн батлуулах	х			х	ЭМЯ	ЭМЯ-ны Мэргэжлийн салбар зөвлөл	Зайлшгүй шаардлагатай эмийн шинэчилсэн жагсаалтыг хэвлэж эрүүл мэндийн байгууллагад түгээсэн байна.

4.2	Эм, биобэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн тэдгээрийн түүхий эд, эхлэл материалыг зах зээлээс эргүүлэн татах, хэрэглээнээс хасах, устгах, дахин боловсруулах, зах зээлд дахин гаргах зөвшөөрөл олгох журам боловруулан, мөрдөх		x			ЭМЯ	МХЕГ, ЭМХТ	Чанарын шаардлага хангахгүй эм,эмнэлгийн хэрэгсэл, БИБ-ийг зах зээлээс эргүүлэн татах эрх зүйн орчин бүрдэнэ.
4.3	Ерөнхий нэршлийн нянгийн эсрэг эмийг улсын бүртгэлд бүртгэхэд био эквивалент чанарын тодорхойлолтыг шалгуур болгох нөхцлийг бүрдүүлэх	x	x	x	x	Хүний эмийн зөвлөл, ЭМХТ	ЭМЯ, МХЕГ, ЭХЛ	Ерөнхий нэршлийн нянгийн эсрэг эмийг улсын бүртгэх шалгуурын нэг нь био эквивалент чанарын тодорхойлолт болсон байна
4.4	Антибиотикийн био-идэвхийг микробиологийн аргаар тодорхойлох аргачлал боловсруулан үндэсний фармакопейд тусгаж, тодорхой давтамжтайгаар үзүүлэлтийг тодорхойлдог байх	x	x	x	x	Хүний эмийн фармакопейн хороо	ЭХЛ, МХЕГ, сургалт, судалгааны байгууллагууд, ЭХЛ	Антибиотикийн био-идэвхийг микробиологийн аргаар тодорхойлох аргачлал боловсруулсан байна
4.5	Антибиотикийн бүртгэлийн дараах чанар аюулгүй байдалд тандалт судалгаа хийх	x		x		ЭМЯ, Хүний эмийн фармакопейн хороо	МХЕГ, ЭМХТ, ХАБУЛЛ, АШУҮИС, Эм үйлдвэрлэгчид, импортлогчид	Дотоодын үйлдвэрийн зарим антибиотикийн чанар аюулгүй байдалд тандалт судалгаа хийсэн дүн гарсан байна.
4.6	Эмийн (нянгийн эсрэг эмийг оролцуулан) зах зээл дэх стандартын бус эмийн тархалтын судалгаа хийх	x				Судалгааны баг	ЭМЯ, АХБ	Зах зээл дэх стандартын бус эмийн тархалтын судалгааны дүн гарсан байна
4.7	Олон улсын удирдамж, дотоодын антибиограмд үндэслэн “Нянгийн эсрэг эмийн эмчилгээний үндэсний удирдамж” боловсруулах,	x	x	x	x	УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ХӨСҮТ, АШУҮИС	ЭМЯ, ЭМХТ, ОУБ	“Нянгийн эсрэг эмийн эмчилгээний үндэсний удирдамж” боловсруулсан, хэрэгжүүлж эхэлсэн байна

	хэрэгжүүлэх							
4.8	“Нянгийн эсрэг эмийн эмчилгээний үндэсний удирдамж” –ийг хэрэгжүүлэх ажлын байрны болон зайн сургалтыг зохион байгуулах	х	х	х	х	Сургалт судалгааны байгууллага	ЭМБ-ууд, ДЭМБ	Ажлын байрны болон зайн сургалтыг зохион байгуулсан байна
4.9	Эмнэлгүүдэд антибиотикийг нөөцлөх бодлого боловсруулж, нөөцөнд орсон эмчилгээнд зайлшгүй шаардлагатай эмийг улсын бүртгэлд бүртгүүлж хэрэглэх боломжийг бүрдүүлэх		х	х	х	УХТЭ, Эмнэлгүүдийн холбоо ТББ	ЭМЯ, ЭМХТ, Эм холбоо, ДЭМБ	Антибиотикийг нөөцлөх бодлого боловсруулсан, шаардлагатай антибиотикийг улсын бүртгэлд, бүртгэсэн байна
4.10	Нянгийн эсрэг эм үйлдвэрлэж буй үйлдвэрүүдийг GMP-ийн шаардлагад үе шаттайгаар нийцүүлэх	х	х	х	х	ЭМЯ, эмийн үйлдвэрүүд	МХЕГ, Эм холбоо	Нянгийн эсрэг эм үйлдвэрлэж буй эмийн үйлдвэрүүд GMP-ийн шаардлага хангасан байна
4.11	Нянгийн эсрэг эм, түүний дотор антибиотикийг зөвхөн эмчийн жороор олгох үйл ажиллагааг албадан хэрэгжүүлэх чиглэлээр холбогдох стандарт, журам дүрэмд өөрчлөлт оруулах, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	х	х	х	х	ЭМХТ ЭМЯ, ХХААХҮЯ	МХЕГ, Эмнэлгүүд, эмийн сан, мэргэжлийн холбоод	Холбогдох стандарт, журамд өөрчлөлт оруулсан, хэрэгждэг болсон байна
4.12	Мэргэжлийн хяналтын байцаагч нарын нянгийн тэсвэржилттэй холбоотой албадан хэрэгжүүлэх чадавхийг сайжруулах	х	х	х	х	МХЕГ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ОУБ	Улсын байцаагч нарт сургалтыг тогтмол явуулж, мэдээллээр хангасан байна.
Чиглэл 5. Хүний болон малын эрүүл мэндийн салбарт нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээг зохистой болгох								
5.1	Хүний болон малын эмийн бүртгэлийн журмыг шинэчлэн боловсруулах	х				Хүний эмийн зөвлөл Малын эмийн зөвлөл	ЭМЯ, ХХААХҮЯ	Эмийн бүртгэлийн журмыг шинэчлэн батлуулсан байна.

5.2	Хүний болон мал эмнэлгийн нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээг (НЭЭХ) судлах аргачлал боловсруулах	х				ЭМЯ, ХХААХҮЯ	ЭМХТ, НЭМҮХ, МЭҮГ, судалгааны байгууллагууд	Хүний болон мал эмнэлгийн нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээний (НЭЭХ)-г судлах аргачлал боловсруулж батлуулсан байна
5.3	Хүний болон мал эмнэлгийн салбар дах нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээний судалгаа хийх		х			ЭМЯ, ХХААХҮЯ	ДЭМБ, ДМАЭМБ	Улсын хэмжээнд хэрэглэж буй нянгийн эсрэг эмийн нэгдсэн дүнтэй болсон байна.
5.4	Нянгийн эсрэг эмийн мэдлэг хандлагыг дээшлүүлэх дэлхийн 7 хоногийн хүрээнд эрүүл мэнд, хүнс хөдөө аж ахуйн байгууллага, мэргэжилтнүүд, иргэд, малчдыг мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулах	х	х	х	х	ЭМЯ, ХХААХҮЯ,	ЭМХТ, МЭҮГ, ШӨХТГ, МХЕГ, олон улсын байгууллага, Мэргэжлийн холбоод, ТББ	Дэлхийн 7 хоногийг зохион байгуулж, иргэд, малчид, эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн мэдлэг хандлагыг сайжруулах үйл ажиллагаа явагдана.
5.5	Их дээд сургуулийн төгсөлтийн дараах сургалтын нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээний интерактив сургалтын хөтөлбөрийг өргөжүүлэх, ашиглалтыг нэмэгдүүлэх		х	х	х	АШУҮИС	ЭМХТ, Их дээд сургуулиуд	Төгсөлтийн дараах сургалтын нянгийн эсрэг эмийн хэрэглээний интерактив сургалтын хөтөлбөрийг өргөжүүлэн, кредит олгодог болсон байна.
5.6	Нянгийн эсрэг эмийн зохистой хэрэглээний сарын аяныг эмнэлгүүдэд тодорхой хуваарийн дагуу жил бүр зохион байгуулах	х	х	х	х	ЭМХТ	Эрүүл мэндийн байгууллгууд	Эрүүл мэндийн байгууллагууд жил бүр хуваарийн дагуу сарын аяныг зохион байгуулж, эмч, мэргэжилтнүүд болон иргэдэд нянгийн эсрэг эмийн зохистой хэрэглээний талаар мэдээллийг хүргэж, ЭМХТ-д тайланг ирүүлсэн байна.
5.7	Эмнэлэгт нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлж, антибиотик эмчилгээний зохистой эсэхийг тодорхойлж, удирдамж боловсруулах, түгээх	х	х			УНТЭ, УГТЭ, ЭЭЗХ-оод	ЭМЯ, ДЭМБ	Сонгогдсон 2 эмнэлгийн тодорхой тасгуудад нянгийн тэсвэржилтээс сэргийлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн, антибиотик эмчилгээний зохистой эсэхийг тодорхойлсон, удирдамж боловсруулсан байна
5.8	Малын эмийн жор бичилт, жорын стандартыг боловсруулж батлуулах, хэрэгжүүлэх	х	х	х	х	Малын эмийн фармакопейн	ХХААХҮЯ, Малын эмийн зөвлөл	Малын эмийн жор бичилт, жорын стандартыг боловсруулж, батлуулсан, хэрэгжүүлсэн байна

						хороо		
5.9	Малын эмийн зохистой хэрэглээ, НТ-ийн асуудлаар интерактив сургалтын хөтөлбөр, сургалтын материал боловсруулах			х		ХААИҮС	ХХААХҮЯ, олон улсын байгууллага	Интерактив сургалтын онлайн хөтөлбөр, сургалтын материал боловсруулсан байна.
5.10	Малын эмийн зохистой хэрэглээ, НТ-ийн асуудлаар боловсруулсан интерактив сургалтын хөтөлбөр, сургалтын материалыг тогтмол ашиглах, үнэлэх			х	х	ХААИҮС	ШӨХТГ, ААНБ, мэргэжлийн холбоод ТББ, малын эмч, эм зүйчид	Малын эмийн зохистой хэрэглээ, НТ-ийн асуудлаар интерактив сургалтын хөтөлбөр, сургалтын материалыг тогтмол ашигладаг, үнэлдэг болсон байна.
5.11	Нянгийн эсрэг эмийг зөвхөн эмчийн бичсэн жороор олгох хуулийн хэрэгжилтийг үнэлэх, хяналт болон албадан хэрэгжүүлэлтийн механизмыг чангатгах	х	х	х	х	ЭМХТ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, МХЕГ, НЭМҮХ, ШӨХТГ	Үнэлгээний тайлан гарч, эмийн сангаас жоргүй антибиотик олгосон мэдээлэл, байнгын хяналтад үндэслэн авах арга хэмжээний тогтолцоо бий болсон байна.
Чиглэл 6. Иргэд, малчид, хүний болон малын эрүүл мэндийн ажилтнуудын нянгийн тэсвэржилтийн талаарх ойлголт, хандлагыг дээшлүүлэх, нянгийн эсрэг эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх								
6.1	Антибиотикийг даатгалын жороор олгох үйл ажиллагааг өргөжүүлж, даатгалын жороор олгох антибиотикийг нэмэгдүүлэх					ЭМХТ,	НДЕГ, Эмнэлгүүд, Эм холбоо, МӨЭХ, ШӨХТГ	Даатгалын жороор олгох антибиотикийн тоог нэмэгдүүлсэн байна.
6.2	Бүх шатны эмнэлгүүд жорын маягыг хангалттай хэвлэх, жорын маягтын хангалтад үнэлгээ, шалгалт хийх	х	х	х	х	Бүх шатны эмнэлгүүд ЭМХТ	Эм холбоо, МӨАУМХ, ШӨХТГ, МХЕГ	Эмнэлгүүд жорын маягыг хангалттай хэвлэдэг, жорын маягтын хангалтад үнэлгээ, шалгалт хийсэн байна
6.3	Нянгийн тэсвэржилт, эмийн зохистой хэрэглээний талаарх иргэд, малчдын мэдлэг, хандлага, дадлыг үнэлэх	х		х		НЭМҮХ	ЭМХТ, ШӨХТГ, ТББ, Сургалтын байгууллагууд	Үнэлгээний тайлан гарсан байна
6.4	Нянгийн тэсвэржилт, эмийн зохистой хэрэглээний талаар иргэд,	х	х	х	х	НЭМҮХ, ЭМХТ,	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, МХЕГ, ШӨХТГ,	Нянгийн тэсвэржилт, эмийн зохистой хэрэглээний талаар иргэд, малчдад

	малчдад зориулсан МСС, тараах материал, ханын хуудас, шторк, богино хэмжээний видео зэргийг боловсруулж, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр түгээх					ХААШУА	мэргэжлийн холбоод, ТББ	зориулсан МСС, тараах материал, ханын хуудас, шторк, богино хэмжээний видеог боловсруулж, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр түгээсэн бөйна
6.5	Ерөнхий боловсролын сургалтын хөтөлбөрт эмийн зохистой хэрэглээ, нянгийн тэсвэржилтийн хор хөнөөлийн талаар тусгуулах санал боловсруулах	х				ЭМЯ, ЭМХТ	БСШУСЯ	Сургалтын хөтөлбөрт эмийн зохистой хэрэглээ, нянгийн тэсвэржилтийн хор хөнөөлийн талаар оруулах санал хүргүүлсэн байна.
6.6	Нянгийн тэсвэржилт, эмийн зохистой хэрэглээний талаарх мэдлэг хандлагыг дээшлүүлэх үйл ажиллагаанд олон нийтийн анхаарлыг (Төрийн болон ТББ, аж ахуйн нэгж, ОНХМ-ийн хэрэгслүүд, сэтгүүлчид г.м) чиглүүлэх ажлыг зохион байгуулах	х	х	х	х	ШӨХТГ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ТББ, аж ахуйн нэгж байгуулагууд ОНХМ-ийн хэрэгсэл	Нянгийн тэсвэржилт, эмийн зохистой хэрэглээний талаарх мэдлэг хандлага дээшлүүлэх үйл ажиллагаанд ТББ, ААНБ-дыг хамруулсан байна
6.7	Нянгийн тэсвэржилтийн талаарх хүний эрүүл мэндийн болон мал аж ахуйн мэдээллийг мэргэжлийн сэтгүүлүүдэд хэвлэх замаар мэдээлэл солилцох	х	х	х	х	ЭМХТ, МЭХ, ТББ	ЭМЯ, ХХААХҮЯ	Нянгийн тэсвэржилтийн талаарх мэдээллийг мэргэжлийн сэтгүүлд улирал тутамд хэвлэдэг болсон байна.
6.8	Нянгийн тэсвэржилтийн эдийн засгийн дарамтыг тодорхойлох арга, аргачлалд суралцан, Монгол улсын нөхцөл байдлыг тодорхойлж мэдээлэх	х	х			ХӨСҮТ, МЭХ, НЭМҮТ, ЭМХТ, АШУҮИС	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ДЭМБ, ДМАЭМБ	Нянгийн тэсвэржилтийн эдийн засгийн дарамтыг тодорхойлсон байна
6.9	Өрх, сумын эмч нарт эмийн зохистой хэрэглээ, жор бичилт, нянгийн тэсвэржилтийн хор уршгийн талаар тусгайлсан сургалтыг тодорхой давтамжтай явуулах, сургалтыг үнэлэх	х	х	х	х	МӨАУХ, Их дээд сургууль	НЭМҮХ, ЭМХТ	Өрх, сумын эмч нарт эмийн зохистой хэрэглээ, жор бичилт, нянгийн тэсвэржилтийн хор уршгийн талаар тусгайлсан сургалтыг тодорхой давтамжтай зохион байгуулж, үнэлсэн байна

6.10	Эмийн сангууд антибиотикийг зөвхөн жороор олгож хэвшүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ авах	х	х	х	х	“Эм” холбоо, ТББ	Аймаг, Нийслэлийн ЭМГ	Эмийн сангууд антибиотикийг зөвхөн эмчийн жороор олгох уриалга гарч, эмийн сангууд хэвшил болгосон байна
6.11	Шийдвэр гаргагчдад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор техникийн баримт бичгүүдийг орчуулж, мэргэжилтнүүдэд гарын авлага болгон түгээх Олон улсын антибиотик эмчилгээний лавлах -Sanford Guide to Antimicrobial Therapy 2016 46 th edition	х	х			Мэргэжлийн холбоо	ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ОУБ	Шийдвэр гаргагчдад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор техникийн баримт бичгүүдийг орчуулсан байна

Товчилсон үгийн тайлбар:

ААНБ- Аж ахуйн нэгж байгууллага
АШУУИС-Анагаахын шинжлэх ухааны их сургууль
АХБ-Азийн хөгжлийн банк
БОЭТ-Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төв
БСШУСЯ-Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам
ДМАЭМБ –Дэлхийн мал амьтны эрүүл мэндийн байгууллага
ДЭМБ- Бэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ЗӨСҮТ-Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв
МХЕГ- Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
МЭХ-Мал эмнэлгийн хүрээлэн
МЭҮГ-Мал эмнэлгийн үржлийн газар
МЭҮГ –Мал эмнэлгийн үржлийн газар
МЭЭСБУЛ-Мал эмнэлгийн эмийн сорилын баталгаажуулалтын улсын лаборатори
МӨАУХ-Монголын өрхийн анагаах ухааны холбоо
НДЕГ-Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
НТ- Нянгийн тэсвэржилт
НЭМҮТ-Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
ОУБ-Олон улсын байгууллага
ОНХМ-Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл
СДАХ-Салбар дундын ажлын хэсэг
СХЗГ-Стандартчилал хэмжилзүйн газар
ТББ-Төрийн бус байгууллага
УНТЭ-Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг
УХТЭ-Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг
УГТЭ-Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг
УМЭАЦТЛ- Улсын мал эмнэлгийн ариун цэврийн төв лаборатори
ХААШУА –Хөдөө аж ахуйн шинжлэх ухааны академи
ХХААХҮЯ- Хүнс хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
ХШҮДАГ- Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар
ХӨСҮТ –Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв
ХСХ-Халдварын сэргийлэлт хяналт
ХАБУЛЛ-Хүнсний аюулгүй байдлын улсын лавлагаа лаборатори
ШӨХТГ- Шударга өрсөлдөөн хэрэглэгчийн төлөө газар
ЭМЯ- Эрүүл мэндийн яам
ЭТҮХХ- Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдвар
ЭМХТ – Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв
ЭЗСХ –Эдийн засаг санхүүгийн хэлтэс
ЭМСХХ-Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр
ЭХЛ-Эмийн хяналтын лаборатори
ЭМГ-Эрүүл мэндийн газар